

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำปุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 Development of Collaboration between the School and the Community in Providing Education at Ban Sanam School, Wapeepathum District, under Maha Sarakham Educational Service Area Office 2

วีรชาติ ชมภูหลง¹ สมชาย วงศ์เกษม² และ สมบัติ ฤทธิเดช³

Weerachart Chomphulong,¹ Somchai Wongkasem² and Sombat Rithidej³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำปุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีผู้ร่วมวิจัย จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันปัญหาการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยศึกษาจากผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และรายงานการประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับพอใช้ และได้ใช้แบบสอบถาม ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ปรากฏว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงร่วมกันวางแผนกำหนดแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งกำหนดขึ้นมา 6 กิจกรรม และได้ดำเนินการพัฒนาพบว่า ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา และมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจและเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วม เป็นแนวทางในการพัฒนาครั้งนี้ สามารถช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำปุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 บรรลุเป้าหมาย โดยคณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกฝ่ายตระหนักและเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการจัดการศึกษาทุกด้าน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ DODT (Organization Development and Transformation) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 2 สิงหาคม 2553 รับลงตีพิมพ์ 9 กันยายน 2553

ABSTRACT

This research aimed to develop collaboration between the school and the community in providing education in Ban Sanam School, Wapeepathum District, Maha Sarakham Educational Service Area Office 2 by using the action research process. The research group comprised 19 persons, and the instruments used in the study were a questionnaire, an interview form, and an observation form. The results were later presented in descriptive analysis.

The results revealed that the present state and problems of the development of collaboration between the school and the community, as evaluated by the Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA) and as documented in the report of internal quality assurance, was in the fair level. However, when parents and the community were asked to answer the questionnaire, their satisfaction was found in the low level. Therefore, the research team made a plan to develop collaboration between the school and the community, and six activities were acquired and later implemented to develop collaboration. It was found that the administrators and teachers created good relationship with the community in providing education. The importance of collaboration in providing education was made known to the public in order to create more understanding among the school personnel as well as the community. Parents and the community became involved in the development of education, and information about school activities was regularly publicized in the community. This satisfied the community and participated in providing education for children.

The development of collaboration between the school and the community in providing education, using participation action research as an approach of development, could help Ban Sanam School, Wapeepathum District, Maha Sarakham Educational Service Area Office 2, reach its aims in providing education for children. The teachers, parents, the community, and the school committee realized the importance of collaboration and they became involved in all the aspects of providing education. As a result, the efficiency of providing education in the school increased.

Keywords : Development of Collaboration between the School and the Community in Providing Education.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 3 ซึ่งว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของคนไทย มาตรา 80 วรรค 4 กำหนดให้ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 กำหนดว่าการจัดการศึกษาให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) (นงรัตน์ ศรีพิรม, 2544 : 21) แต่การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ยังเน้นการจัดการศึกษาใน

ระบบโรงเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วม ในกระบวนการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย การร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรท้องถิ่น การช่วยติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาหรือระดมทรัพยากร เพื่อช่วยในการจัดการศึกษาดำเนินการได้ไม่มาก (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545 : 10)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปการสอน พ.ศ. 2552 - 2561 ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

โดยมุ่งเน้นใน 3 เรื่องหลัก ดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ คือ คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ได้มีการบริหารจัดการ แบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมาช่วยในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 1)

แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา คือ การให้ชุมชน ท้องถิ่น และทุกส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงเป็นโรงเรียนของชุมชนที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้สอน และให้ความร่วมมือของประชาชนและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ เนื่องจาก ทำให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยม ให้เกิดขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน ได้เข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน กำลังใจ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และถือเป็นหน้าที่ของประชาชนและชุมชนที่ต้องให้ความสนใจและมีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบกับโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ปัญหาต่างๆ ของสังคมมีความสลับซับซ้อน ซึ่งเป็นยุคที่ต้องการสติปัญญาและความสามารถ จากหลายๆ ฝ่ายมารวมกันแก้ไขปัญหา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 6-13)

ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อเตรียมรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสาม ในปีการศึกษา 2555 และเพื่อพัฒนาครู-อาจารย์ ชุมชน ชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูที่เป็นหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงาน จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 29 คน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน ตัวแทนครูแต่ละช่วงชั้น จำนวน 4 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบ้านดุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง ผลการรายงานคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2551 และยังสร้างแบบสอบถามตัวแทนผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนในด้านความร่วมมือในการจัดการศึกษาซึ่งได้ผลในระดับน้อย ผู้วิจัยเสนอผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีการประชุมคณะครู

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายเพื่อให้คณะครู ชุมชนตระหนัก เห็นความสำคัญและเข้าใจในบทบาท และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยที่ประชุมได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา และได้ผู้สมัครใจเป็นผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา จำนวน 19 คน หลังจากนั้นผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา

2. ขั้นการปฏิบัติ (Action)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้จัดกิจกรรมที่จะพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาตามแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2552

3. ขั้นการสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกิจกรรมจากการดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ในระหว่างดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ และใช้แบบประเมินหลังจากดำเนินการเสร็จ

4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection)

กลุ่มผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินวัดความพึงพอใจในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับค่าเฉลี่ย 3.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100) และได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการปฏิบัติกิจกรรม มาวิเคราะห์ที่ละกิจกรรม และมีการแปลผลข้อมูลที่รวบรวมได้จากการปฏิบัติจากข้อมูลกิจกรรมนั้นๆ และสะท้อนผลว่าประเด็นใดบรรลุเป้าหมาย ประเด็นใดไม่บรรลุเป้าหมายแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปปรับแผนเพื่อพัฒนาต่อไป

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ประเภทเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ประเภท คือ

1.1. แบบสอบถาม มี 2 ฉบับ คือ

1.1.1 ฉบับที่ 1 ใช้สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินการบริหารงานโรงเรียนในด้านความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา

1.1.2 ฉบับที่ 2 ใช้ประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา เก็บรวบรวมหลังจากดำเนินการตามกิจกรรมพัฒนา

1.2 แบบสังเกต จำนวน 1 ฉบับ

ใช้สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

1.3 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัยผู้ปกครอง ชุมชน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม

2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภทมีดังนี้

2.1 แบบสอบถาม มี 2 ฉบับ คือ

2.1.1 ฉบับที่ 1 ใช้สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินการบริหารงานโรงเรียนในด้านความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษาจากตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนครู เพื่อเก็บข้อมูลนำไปศึกษาและวางแผนพัฒนา

2.1.2 ฉบับที่ 2 ใช้ประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา เก็บรวบรวมหลังจากดำเนินการตามกิจกรรมจากตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนครู เพื่อสรุปผลและนำไปแก้ไขพัฒนาต่อไป

2.2 แบบสังเกต จำนวน 1 ฉบับ ใช้สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาต่อไป เป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง

2.3 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ในการพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา

โดยศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 63-78) สร้างเครื่องมือแล้วนำเครื่องมือที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเบื้องต้น และนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ แนะนำ แก้ไข จากนั้นได้นำไปปรับปรุงแก้ไข ตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำไปจัดพิมพ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาและใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง โดยผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำมาเก็บรวบรวมข้อมูลตามชนิดของเครื่องมือ ระยะเวลาดำเนินการจาก 1 พฤษภาคม ถึงวันที่ 30 กันยายน 2552

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ฉบับที่ 1 โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครู ในการดำเนินการบริหารงานโรงเรียนในด้านความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อได้ข้อมูล และทราบปัญหา และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แบบสอบถามฉบับที่ 2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มเดิมหลังดำเนินการกิจกรรมพัฒนา เพื่อศึกษาผลการดำเนินการพัฒนา แบบสังเกตใช้สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และแบบสัมภาษณ์ ฉบับ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ แล้วนำมาตรวจสอบความเที่ยงตรง ความน่าเชื่อถือ จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามขอบเขตการวิจัย เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพไปหาข้อสรุปและปรับปรุงเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

นำข้อมูลที่รวบรวมได้ด้วยเทคนิคต่างๆ โดยยึดหลักสามเส้า (Triangulation technique) หลักสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) คือการเก็บข้อมูลจากหลาย

คนหลายเวลาจากคนเดิมและหลายสถานการณ์ หลักสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation) เป็นการสะท้อนประเด็นการศึกษาจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน หลักสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological triangulation) มีการใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลหลายวิธีการ เช่นการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ การศึกษาบันทึกประชุม หลังจาก ศึกษา และทำความเข้าใจข้อมูลที่รวบรวมมาแล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูล เหล่านั้นเพื่อกำหนดทิศทาง (Trend) และสร้างข้อมูลอ้างอิงและที่มาของข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล โดย พรหมทวีเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือแล้ว ได้นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ โดยแยกวิเคราะห์ ดังนี้

วิเคราะห์การดำเนินการพัฒนาด้านคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์ตามแผนและกิจกรรมของว่าได้ดำเนินการได้ตามเป้าหมายหรือไม่โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ แบบพรรณนาวิเคราะห์

การวิเคราะห์การดำเนินการพัฒนาด้านปริมาณ

การวิเคราะห์ผลการพัฒนาด้านปริมาณ เป็นการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำไปวิเคราะห์หาความถี่ และหาค่าร้อยละ แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการดำเนินการงานพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษา ในโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำมาหาคะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคิร์ท 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอกวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปได้ผลดังนี้

ผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมของการดำเนินการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอกวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการร่วมกันจัดการศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความตระหนัก กระตือรือร้น ทุกคนมีความต้องการที่จะร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งมีระดับความพอใจต่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านสนาม อำเภอกวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งจากผลการดำเนินงานมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหา

โดยผู้วิจัยศึกษา จากสรุปผลการประเมินภายนอกรอบที่ 2 ในปีการศึกษา 2550 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สมศ. สรุปรายงานผลการประเมินตนเอง Self Assessment Report (SAR) ปีการศึกษา 2551 และจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการบริหารงานของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ชุมชน จากผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน ครู ยังอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการพัฒนา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม การดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนา รวมทั้งการศึกษาดูงาน หลังจากดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมแล้ว พบว่า ชาวบ้าน

ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองตลอดจน ครู อาจารย์ มีความตระหนัก กระตือรือร้น ทุกคนมีความต้องการที่จะร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมทำ ในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ และวางแผน การพัฒนา และบรรยากาศในการประชุมดำเนินไปด้วยความ เรียบร้อย และเป็นกัลยาณมิตร มีการยอมรับความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ คัดดีชาย ลิกษา (2544 : 42) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นการระดมพลังสร้างสรรค์ มีเป้าหมายสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ 1) ความรู้สึก สามัคคีของคนในสังคม เพื่อร่วมกันสร้างสิ่งที่ดีงามในการอยู่ร่วมกัน 2) สถาบันที่ทำให้ทุกคนได้มาอยู่ร่วมกันเป็นแกนกลางของการพัฒนา ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนาสถาบันนั้นๆ ให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความสุข 3) การพัฒนาเป็นการพัฒนาองค์รวม ไม่ได้มุ่งเพียงด้านใดด้านหนึ่ง มองเป้าหมายของการพัฒนาอย่างมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้แล้วกระบวนการมีส่วนร่วม ยังมีแนวคิดว่า พลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในบุคคล กลุ่มคน มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งพลังนี้ คือ 1) พลังความรัก ความซาบซึ้ง และเข้าใจ ซึ่งจะทำให้เกิดความเมตตา ปรารถนาดีต่อกัน เป็นมิตร และเห็นคุณค่า 2) พลังความคิด ความคาดหวัง เป็นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ โดยใช้ปัญญา และเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กัน เห็นร่วมกัน 3) พลังความพยายาม การจัดการที่มีการควบคุมทำให้ทุกคนเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาแสดง ความรับผิดชอบ พร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในการดูแล รับผิดชอบของตนเอง เหตุผลที่กระบวนการมีส่วนร่วมใช้ได้ผลดี โดยวิธีนี้ทุกกลุ่มหรือสถาบันได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ร่วมอุดมการณ์ เห็นคุณค่า เรียนรู้ค้นพบปัจจัยร่วมจากการมีชีวิต เพื่อบรรลุสิ่งที่ต้องการ และเป็นการสัญญาต่อ สาธารณะที่จะลงมือกระทำการในสิ่งที่เข้าใจ และเห็นคุณค่า เป็นการรวมพลังสร้างสรรค์ 3 พลัง เพื่อพัฒนาองค์กรและ สังคม คือ พลังเมตตา (ธรรมะ) พลังปัญญา (วิทยาศาสตร์) และพลังพัฒนา (การบริหาร) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) ซึ่งหมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษาตาม ความต้องการ ความจำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้แก่

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน นักเรียนและองค์กรอื่นๆ มารวมพลังกัน ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรและดำเนินการพัฒนากิจกรรม/งานของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ มีหลักการบริหารดังนี้ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การพัฒนาระบบสารสนเทศ 4) การพัฒนาความรู้และทักษะ 5) การตรวจสอบและความโปร่งใส 6) การสร้างแรงจูงใจซึ่งพอสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การที่เราจะสามารถพัฒนา ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาต้องใช้กลยุทธ์ คือ การประชุมแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้สร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจ ในการพัฒนาร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน การศึกษาดูงาน เป็นผลทำให้การดำเนินการพัฒนาสำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดีนอกจากนี้ผลการวิจัยยังสรุปได้ว่าการบริหารโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จะเป็นการกระตุ้นและเกิดจิตสำนึกในการพัฒนาการจัดการศึกษาของทุกคนเป็นอย่างดี และส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเฉพาะด้าน เช่น ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เป็นต้น
2. ควรดำเนินการศึกษาการพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างยั่งยืน
3. ควรหาแนวทางในการวิจัยโดยใช้การวิจัยในรูปแบบอื่น เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบบผสมที่สามารถจะพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาได้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและการได้รับคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมบัติ ฤทธิเดช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสัน จุมปาแฝด ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และ ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวล ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- นงรัตน์ ศรีพรหม. (2544). **โรงเรียนและการจัดกิจกรรมในชุมชน**. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). "การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน," ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการรูปแบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนระหว่างวันที่ 26-28 กันยายน**. หน้า 11-15. ม.ป.ท. ; ม.ป.พ.,
- โรงเรียนบ้านสนาม . (2551). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR) โรงเรียนบ้านสนาม อำเภวาปีพทุม จังหวัดมหาสารคาม**. มหาสารคาม : โรงเรียนบ้านสนาม.
- ศักดิ์ชาย ลีक्षा. (2544). **การจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา**. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **หลักสูตรการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทองกมล.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **การบริหารโรงเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์,
- . (2544). **ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.

